III 20.835

Constantin Milică

Biotehnologiile viitorului

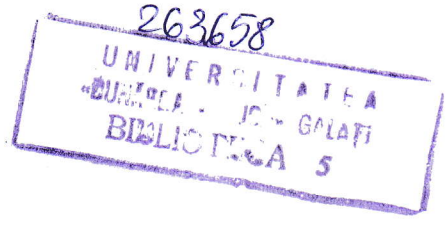
TIPO MOLDOVA

III 20.835

CONSTANTIN I. MILICĂ

BIOTEHNOLOGIILE VIITORULUI

TIPO MOLDOVA

Coperta: *Cristian Almăşanu*

Coordonator Colecţie: Gh. Buzatu,
Membru Corespondent al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România

Consultant ştiinţific:
Lector univ. dr. Bogdan Ştefanachi

Proiect editorial: Roxana Alexandra Costinescu
Redactor: *Aurel Ştefanachi*

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice din Învăţământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Editie anastatică

Iaşi, 2010

Tipo Moldova,
E-mail: office@tipomoldova.ro

CUPRINS

Capitolul 1
BIOTEHNOLOGIILE MODERNE ÎN SERVICIUL OMENIRII **11**
1.1. Biotehnologiile clasice 12
1.2. Biotehnologiile moderne 13
1.3. Produşii biotehnologiilor 16
1.3.1. Metaboliţii primari 16
1.3.2. Metaboliţii secundari 16
1.4. Biotehnologiile pentru asigurarea sănătăţii 17
1.4.1. Producerea de antibiotice 17
1.4.2. Producerea de hormoni 22
1.4.3. Biosinteza vitaminelor 25
1.4.4. Biosinteza toxinelor 30
1.4.5. Producerea de vaccinuri şi substanţe imunogene 33
1.4.6. Producerea de anticorpi prin cultura de hibridomi 37
1.4.7. Enzimoterapiile medicale 38
1.5. Perspectivele biotehnologiei 41

Capitolul 2
BIOTEHNOLOGIILE APLICATE ÎN AGRICULTURĂ **42**
2.1. Biotehnologiile în agricultura modernă 42
2.1.1. Valorificarea energiei luminoase prin fotosinteză 44
2.1.2. Valorificarea intensivă a substanţelor nutritive 45
2.1.3. Fixarea azotului atmosferic de către microorganisme şi plante superioare neleguminoase 46
2.1.4. Valorificarea solurilor sărături oase şi utilizarea apei sărate la irigarea culturilor 49
2.1.5. Prevenirea efectelor negative ale temperaturilor scăzute 50
2.1.6. Prevenirea efectelor toxice ale pesticidelor 52
2.1.7. Microbiologia în producerea furajelor însilozate 54
2.2. Biotehnologii moderne în ameliorarea plantelor 57
2.2.1. Extinderea resurselor vegetale prin variabilitate genetică 59
2.2.2. Recombinarea genetică 59
2.2.3. Sinteza fragmentelor de ADN şi clonarea lor 61
2.2.4. Utilizarea enzimelor specifice 62

2.2.5. Transferul de gene la plantele cultivate 64
2.2.6. Folosirea vectorilor de clonaj 67
2.2.7. Haploidizarea în ameliorarea plantelor 68
2.2.8. Mărirea rezistenţei plantelor la boli, dăunători şi erbicide 71

Capitolul 3
CULTURI DE ŢESUTURI VEGETALE "IN VITRO" 81
3.1. Principii şi istoricul culturii de ţesuturi 81
3.2. Laboratoarele pentru culturi de ţesuturi 86
3.3. Mediul de cultură 87
3.3.1. Compoziţia mediilor nutritive 87
3.3.2. Prepararea mediului de cultură 89
3.4. Explantul vegetal 90
3.5. Tehnica micropropagării plantelor prin cultura de ţesuturi 92
3.5.1. Metode de multiplicare 92
3.5.2. Prelevarea şi inocularea 93
3.5.3. Micropropagarea 94
3.5.4. Obţinerea de plante libere de viroze 104
3.6. Selecţia de forme noi prin mutaţii 107
3.7. Randamentul culturilor de ţesuturi 108

Capitolul 4
CULTURI DE CELULE ÎN SUSPENSII 111
4.1. Suspensii celulare 112
4.1.1. Condiţiile de cultivare 112
4.1.2. Obţinerea de produşi metabolici pentru medicină şi farmacie, industrie alimentară, industrie cosmetică, agricultură, protecţia mediului 114
4.1.3. Etapizarea lucrărilor pentru producerea de metaboliţi 124
4.2. Protoplaştii şi hibridarea somatică 125
4.2.1. Crearea de protoplaşti 125
4.2.2. Fuziunea protoplaştilor 131
4.2.3. Hibridarea celulară interspecifică 134
4.2.4. Aplicaţii ale hibridării celulare 136

Capitolul 5
BIOTEHNOLOGII ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ ŞI CHIMICĂ 141
5.1. Biosinteza acizilor organici 142
5.2. Sinteza şi degradarea alcoolilor 149
5.3. Metabolismul lipidelor 152
5.4. Implicarea microorganismelor în metabolismul proteinelor 153
5.5. Producerea de edulcoranţi 155
5.6. Producerea de aromatizanţi şi coloranţi 158

5.7. Biosinteza poliglucidelor pe cale microbiologică 159
5.8. Catabolismul glucidelor prin biotehnologii 160
5.9. Fabricarea siropurilor de glucoză 162
5.10. Producerea siropului de fructoză 163
5.11. Fermentațiile în industria chimică 166
5.11.1. Fermentația butirică și acetono-butilică 166
5.11.2. Fermentația acetono-etilică 167
5.11.3. Fabricarea cauciucului sintetic 168
5.11.4. Producerea de substanțe tanante 168

Capitolul 6
PRODUCEREA DE PROTEINE ALIMENTARE 170
6.1. Condițiile folosirii proteinelor monocelulare 172
6.2. Microorganismele utilizate ca surse proteice 174
6.2.1. Levurile (drojdiile) 175
6.2.2. Bacteriile 177
6.2.3. Mucegaiurile 177
6.3. Mediul nutritiv la producerea microbiană a proteinelor 178
6.3.1. Glucidele 178
6.3.2. Produsele petroliere 179
6.3.3. Alcoolii 181
6.3.4. Reziduurile zootehnice 182
6.4. Tehnologia obținerii de biomasă proteică 183
6.4.1. Pregătirea inoculului 183
6.4.2. Pregătirea substratului nutritiv 183
6.4.3. Asigurarea sursei de azot 184
6.4.4. Producerea biomasei de drojdii 184
6.5. Producerea de proteine prin cultivarea microalgelor 185
6.5.1. Istoricul cultivării algelor 185
6.5.2. Valoarea nutritivă a proteinelor din alge 186
6.5.3. Avantajele cultivării intensive a microalgelor 187
6.5.4. Tehnologia producerii de biomasă din alga Spirulina 187
6.5.5. Productivitatea culturii de Spirulina 190
6.5.6. Utilizarea spirulinelor 191
6.6. Valorificarea proteinelor microbiene 192

Capitolul 7
PRODUCEREA DE AMINOACIZI ȘI ENZIME PE CALE BIOTEHNOLOGICĂ 194
7.1. Biosinteza aminoacizilor 194
7.1.1. Căile de producere a aminoacizilor 195
7.1.2. Metoda microbiologică de producere a aminoacizilor 195
7.1.3. Biotehnologia producerii acidului glutamic 199

7.1.4. Biotehnologia producerii lizinei 203
7.1.5. Biosinteza acidului L-aspartic 206
7.2. Enzimele produse prin biotehnologii şi domeniile de utilizare 207
7.2.1. Clasificarea enzimelor şi specificitatea activităţii 207
7.2.2. Producerea enzimelor de origine microbiană 208
7.2.3. Obţinerea de preparate enzimatice 213
7.2.4. Enzimele imobilizate 215
7.2.5. Domenii de utilizare a enzimelor microbiene 218

Capitolul 8
BIOTEHNOLOGII ÎN FERMENTAŢIILE LACTICE 224
8.1. Prelucrarea produselor lactate 224
8.1.1. Componentele chimice ale laptelui 229
8.1.2. Producerea iaurtului 232
8.1.3. Biotehnologii în fabricarea brânzeturilor 233
8.1.4. Tipuri de brânzeturi 239
8.2. Conservarea legumelor prin fermentaţie lactică 244
8.3. Băuturi nealcoolice şi alimente fermentate 248
8.3.1. Produse fermentate din seminţe de soia 248
8.3.2. Valoarea nutriţională şi terapeutică a alimentelor fermentate 252

Capitolul 9
CONVERSIA BIOMASEI VEGETALE ŞI A DEŞEURILOR 253
9.1. Valorificarea biomasei vegetale prin conversie 255
9.1.1. Evoluţia preocupărilor de bioconversie 255
9.1.2. Pretratamentele şi hidroliza biomasei 257
9.1.3. Produsele obţinute prin conversia biomasei 258
9.2. Prelucrarea biologică a deşeurilor industriale 260
9.2.1. Deşeurile solide 260
9.2.2. Deşeurile gazoase 261
9.2.3. Deşeurile lichide 261
9.3. Valorificarea deşeurilor locale 262
9.3.1. Deşeurile din domeniul forestier 262
9.3.2. Deşeurile din agricultură 264

Capitolul 10
POLUAREA MEDIULUI ŞI COMBATEREA BIOLOGICĂ 265
10.1. Degradarea treptată a mediului 265
10.2. Poluarea atmosferei 267
10.3. Poluarea mediului urban 268
10.4. Poluarea apelor de suprafaţă şi marine 271
10.4.1. Poluarea apelor continentale 271
10.4.2. Poluarea apelor marine 282

10.5. Eutrofizarea apelor poluate 284
10.6. Poluarea apelor cu enterovirusuri 286
10.7. Ploile acide 287
10.8. Poluarea radioactivă 289
10.8.1. Tipurile de radioactivitate şi sursele lor 290
10.8.2. Teorii asupra evoluţiei radioactivităţii 291
10.8.3. Radiaţiile poluante din soluri, ape de suprafaţă şi marine 292
10.8.4. Radiorezistenţa organismelor vii 293
10.8.5. Măsuri de prevenire şi combatere a iradierilor 296
10.9. Combaterea biologică a poluării mediului 297
10.9.1. Compoziţia apelor uzate 297
10.9.2. Operaţiile de epurare 299
10.9.3. Mecanismul biologic al epurării apelor uzate 300
10.9.4. Epurarea poluanţilor biologici 303
10.9.5. Decontaminarea solurilor poluate 304
10.9.6. Biodegradarea hidrocarburilor din apele marine 304

Capitolul 11
VALORIFICAREA SURSELOR ENERGETICE PRIN BIOTEHNOLOGII 306
11.1. Rezervele mondiale de biomasă şi energie 306
11.2. Bioconversia energiei solare pe Terra 308
11.3. Producerea de etanol şi gasoohol 310
11.4. Brichete din deşeuri vegetale 314
11.5. Hidrogenul – sursa energetică a viitorului 315
11.6. Bioproducerea de hidrocarburi în plante 317
11.7. Biometanogeneza bacteriană 318
11.7.1. Formarea gazelor naturale 318
11.7.2. Bacteriile metanogene 320
11.7.3. Biochimismul metanogenezei 321
11.7.4. Utilizarea gazelor naturale 322
11.8. Producerea de biogaz 323
11.8.1. Etapele genezei biogazului 324
11.9. Bioexploatarea minereurilor 326

POSTFAŢĂ 329

BIBLIOGRAFIE 331